

Geef vorm aan uw archief!

Gesprekken over designers en hun erfgoed

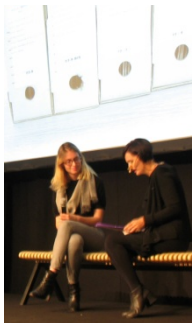
Biënnale Interieur Kortrijk, 22 oktober 2014

Een evenement van het Centrum Vlaamse Architectuurarchieven i.s.m. Design Vlaanderen

Op 22 oktober 2014 vatten de medewerkers van het CVAA post op Speakers Corner van de Biënnale Interieur in Kortrijk. Met de slogan '**Geef vorm aan uw archief!**' daagde het CVAA ontwerpers en producenten uit om aandacht te besteden aan hun archief. Er waren korte **presentaties** met *tips & tricks* voor het verpakken en ordenen van archief, en voor het omgaan met digitaal archief. Deze presentaties zijn terug te vinden op de [website van het CVAA](#).

De presentaties werden afgewisseld met **gesprekken**: moderator Griet Pauwels ging in op het geheugen van de Belgische vormgeving en de omgang met designergoed. Ze ontving hiervoor achtereenvolgens onderzoekster Katarina Serulus, meubelrestaurateur Jan Fack, textielontwerpster Martine Gyselbrecht, erfgoedbeheerder Rie Vermeiren en Frederic Rozier, die meubelontwerpen van Belgische designers (opnieuw) op de markt brengt.

De gesprekken

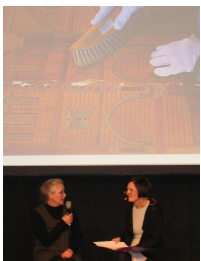
Katarina Serulus (Universiteit Antwerpen) voert onderzoek naar de rol van de Belgische overheid in het promoten van industrieel design in de periode 1954-1986. Privéarchieven van personen zoals Jean-Jacques Stiefenhofer (1943-2013) – met wie ze ook persoonlijk in contact kwam – en overheidsarchieven zoals het archief van het Design Center (1964-1985) vullen elkaar aan en bieden samen een gevarieerd inzicht in de ontwikkeling van de Belgische industriële vormgeving. Veel van deze archieven zijn evenwel fragmentair bewaard en niet altijd goed ontsloten, wat het voor de onderzoeker niet eenvoudig maakt.

Jan Fack, grafisch vormgever van opleiding, begon uit persoonlijke interesse meubels te herstellen en zich te verdiepen in ambachtelijke technieken en materialen. Een bijscholing in de meubelrestauratie liet hem enigszins op zijn honger, omdat er in die opleiding weinig interesse was voor modern meubilair uit de tweede helft van de twintigste eeuw, waar Fack net het liefst mee werkte. Opdrachten om dergelijke meubels te restaureren kreeg hij tot dusver vooral van privépersonen. Toegankelijke collecties van dergelijke stukken zijn erg belangrijk voor het grondige onderzoek dat hij aan elke restauratie laat voorafgaan.

Martine Gyselbrecht werkt sinds het midden van de jaren 1970 als textielontwerpster. Ze werkt daarbij zowel naar eigen inspiratie en uit experimenteerdrang, als in functie van opdrachten die ze krijgt. In 2009 ontving ze de Henry van de Velde Award voor Loopbaan. In haar praktijk, met een computergestuurd weefgetouw, stootte ze op een specifiek archiveringsprobleem: de software waarin ze jarenlang al haar bindingen heeft opgeslagen, wordt niet langer ondersteund door de firma die ze aanvankelijk lanceerde. In haar zoektocht naar een manier om de digitaal opgeslagen data niet verloren te laten gaan, doet ze een beroep op de erfgoedsector voor ondersteuning.

Rie Vermeiren (KADOC-KU Leuven) ordende en inventariseerde door de jaren verschillende atelierarchieven van ontwerpers van glasramen en meubilair, van neogotische ateliers tot meer recente ontwerpers zoals Michel Martens (1921-2006). Deze archieven, waarin sporen van privéleven en professionele activiteit vaak in elkaar overvloeien, blijven intrigeren omwille van het vele grafische materiaal, dat toelaat dichtbij de creatieve kern van iemands oeuvre te komen. De aandacht voor archiefzorg van de archiefvormers zelf en van hun erfgenamen kan sterk variëren. Meer dan eens blijft ofwel enkel het administratieve gedeelte, ofwel enkel het grafische materiaal bewaard en ontbreken zo sleutels om een oeuvre te kunnen begrijpen en te contextualiseren, sleutels die precies interessant kunnen zijn voor onderzoekers en restaurateurs.

Frederic Rozier (LostnFound) lanceert heruitgaves van Belgische naoorlogse meubelontwerpen. Hij gaat daarbij allereerst op zoek naar authentieke stukken en neemt, waar mogelijk, contact op met de ontwerper of diens erfgenamen. LostnFound ziet deze heruitgaves, die telkens duidelijk gelabeld zijn, als een erkenning en een 'tweede kans' van goede ontwerpen, waarvan de ontwerpers destijds niet altijd in de mogelijkheid verkeerden om hun meubels op ruime schaal te produceren. Hoewel sommige ontwerpers blij zijn met deze heruitgaves, blijven sommige andere privéarchieven gesloten voor LostnFound. Dat het om een commerciële onderneming gaat, maakt ook dat deze aanpak vanuit erfgoeddoelpunt niet onomstreden is.

Project Vormgevingserfgoed

Een element met betrekking tot erfgoedzorg dat in de verschillende gesprekken aan bod kwam, was het gebrek aan overzicht: wat bevindt zich waar, hoe kan je archieven en collecties van specifieke ontwerpers of ontwerptakken terugvinden?

Vanuit deze en andere vaststellingen zette het CVAa begin 2013 een **ruimer project** op rond vormgevingserfgoed. De workshop **Geef vorm aan uw archief!** was een van de strategieën die het CVAa inzette om dit erfgoed beter in kaart te krijgen en er op termijn een betere zorg voor te ontwikkelen. 'Vormgeving' werd daarbij ruim opgevat. Zowel de kleinschalige ambachtelijke praktijk als design en industriële vormgeving kregen aandacht.

Projectleider Eva Van Regenmortel zette de acties die CVAa ondernam uiteen bij het begin van de workshop:

- **Registratie** van gegevens over ontwerpers en producenten, en waar mogelijk, van hun archieven in de centrale [Databank Architectuurarchieven](#) (op basis van bevragingen, literatuuronderzoek, plaatsbezoeken)
- **Enquête** naar de inhoud en bewaartoestand van de archieven van alle winnaars van de Henry van de Velde Awards voor Loopbaan en Jong Talent sinds 1994
- Steekproeven in het **Archief van Design Vlaanderen** aan de hand van hun Lente- en Herfstselecties
- **Interviews** met beleidsmensen, ontwerpers en ambachtslieden
- **Begeleiden** van vormgevers, producenten (of hun erfgenamen) bij het zoeken naar een geschikte publieke bewaarplaats voor hun archief

Deze gevarieerde aanpak zal in het voorjaar van 2015 resulteren in een **eindrapport met beleidsaanbevelingen**.

Blijf op de hoogte van de CVAa-werking rond vormgevingserfgoed

- via www.cvaa.be
- via de [nieuwsbrief van het Vlaams Architectuurinstituut](#)

CONTACT

Eva Van Regenmortel | eva.vanregenmortel@vai.be | 03 242 89 74

www.cvaa.be/nl/project/project-vormgeving

www.cvaa.be/geef-vorm-aan-uw-archief

www.cvaa.be/nl/ho-kunnen-wij-u-helpen